

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu matumuuna Naalakkersuisut aalajangiiffigisassatut siunnersuut saqqummiuppaat:

Namminersorlutik Oqartussat Stockholmimi nunani tamalaani isumaqatigiissummut tunngatillugu Kalaallit Nunaannut nunamut nangaassuteqarneq atorunnaarsissagaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoq)

Tunngavilersuut

Uumassusillit avatangiisinut toqunartut ataavartut (pinngoqqaatit POP-it) peqqissutsimut avatangiisinullu arlalinnik ilungersunartunik ajoqusiisinnaapput. Pinngoqqaatit POP-it tassaapput pinngoqqaatit ajoqusiisartut arlallit, uumassusilinni arriitsumik arrioriartortartut katersuuttartullu. Pinngoqqaatit POP-it assersuutigalugu tassaapput PCB, ilaatigut illuliornermut atortussani aammalu teknikkikkut atortuni arlalinni atorneqartartut. Stockholmimi nunani tamalaani isumaqatigiissummi siunnerfigineqarpoq POP-inik atuinerup killilersimaarneqarnissaa aammalu suleqataasut pinngoqqaatinik POP-inik ajoqusiinerpaasartunik arlalinnik tunisassiornerup, avammut nioqquteqarnerup atuinerullu atorunnaarsinnissaannik nunani tamalaani isumaqatigiissummi pisussaaffilerneqarput. Tamatuma saniatigut suleqataasut dioxininik allanillu pinngoqqaatinik POP-inik, siunertaanngitsumik assersuutigalugu eqqagassalerinermi pinngortartunik, aniatitsineq annikillisittussaavaat.

Stockholmimi nunani tamalaani isumaqatigiissummut tunngaviusoq tassaavoq. Issittumi pinngoqqaatit POP-it mingutsitsinerup annikillisinnissaa aamma Issittumi pinngoqqaatit taakkua inunntu malunnaatilimmik sunniisarnerisa annikillisinnissaat pillugit nunani tamalaani kissaateqarneq.

Stockholmimi isumaqatigiissummut attuumassuteqartumik Kalaallit Nunaannut nunamut nangaassuteqarnerup atorunnaarsinnissaa pillugu Naalakkersuisut kissaateqarnerannut atatillugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarinermik suliaqartoqarsimavoq. Nalunaarummi naliliisoqarpoq, atorunnaarsitsinermi sunniinerit pitsaasut, aningaasaqarnikkut sunniutaasussanit annertunerusut, taamaalillunilu nangaassuteqarnerup atorunnaarsinnissaa nalunaarusiami inassutigineqarpoq. Nalunaarusiaq ilanngunneqarpoq.

Nunani tamalaani isumaqatigiissutip imarisai

Stockholmimi nunani tamalaani isumaqatigiissut 2004-mi maajimi atuutilerpoq, aammalu ullumikkut nunani tamalaani isumaqatigiissummut suleqataasut 184-iupput.

Pinngoqqaatit POP-it ilisarnaatigaat:

- toqunartortaqarnerat,
- avatangiisini arriitsuaraaqqamik arrioriartortarnerat aammalu
- nerisaqatigiinni annertusiartortarnerat

Tassa imaappoq, pinngoqqaatit POP-it katersuuffiginerpaasagaat tassaagajuttut uumasut miluumasut imarmiut, timmissat imarmiut aalisakkallu, inuussutissatut pingaaruteqartut ileqquusumillu nerineqartartut. Pinngoqqaatit POP-it kræfteqalissutaasinnaapput, aammalu inuit

uumasullu kinguaassiornerannut ineriartornerannullu sunniisinnaallutik. Nunani tamalaani isumaqatigiisummi ilaasut pingaarnersaasa ilaat eqqakkanik PCB-nik akulinnik passussinermut aammalu illuni chlorparaffininik naatsunik kalunnilittut taaneqartartunut, tunngassuteqarput.

Pinngoqqaatinut POP-inut arlalinnut tunngatillugu, sananissap, eqquassinissap, avammut nioqquteqarnissap atuinissallu inerteqqutigineqarnissaat imaluunniit killilersimaarneqarnissaat nunani tamalaani isumaqatigiisummi piumasaqaatigineqarpoq. Tassani assersuutigalugu pineqarput pinngoqqaatit arlallit, Kalaallit Nunaanni atorneqarsimannngisaannartut imaluunniit tunisassiarineqarsimannngisaannartut. Nunani tamalaani isumaqatigiisutip ilaaffigilernerata, pinngoqqaatinik sananissamut, eqquassinissamut, avammut nioqquteqarnissamut atuinissamullu tunngatillugu, sunniuteqartussaannngitsutut nalilerneqarpoq.

Aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu sunniutaasussat

Nunani tamalaani isumaqatigiisutip ilaaffigilernerata inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissai, nunani tamalaani isumaqatigiisutip atuutsinneqalernerani inatsisinik, nalunaarusiornernik, avatangiisinut misissuineramik aammalu paasissutissanut najoqqutassanik suliaqarnermut allaffissornikkut aningaasartuutit, Namminersorlutik Oqartussat pisussaaffigisussaavaat. Allaffissornikkut ataasiartumik aningaasartuutissat tamarmiusut 550.000 – 1.050.000 koruuninik annertussuseqassasut missiliorneqarpoq (takuuk Ilanngussaq 2, qupp. 16-17). Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfiup aningaasaqarnikkut killissat pioreersut iluanni aningaasartuutit taakkua akilerneqarsinnaanerit ilimagineqanngilaq. Aningaasartuutit taaneqartut FFL 2023-mi tullissaaneerinerimi pingajussaaneerinermilu suliarineqarnerisa allannguutissat siunnersuummi tulleriaarinerimi ilanngunneqarput.

Allaffissornikkut aningaasartuutit saniatigut illut iluarsaanneqartussanngorneranni imaluunniit isaterneqartussanngorneranni, aammalu illunit eqqagassat iginneqartussanngorneranni chlorparaffininik naatsunik kalunnilinnik passussinermut aningaasartuutit illunik piginnittut pisussaaffigisussaavaat. Kalaallit Nunaanni illut sorliit chlorparaffininik naatsunik kalunnilinnik akoqartuunerinik naatsorsuisoqanngilaq, amerlanertigulli tamakku ukioq 2002 sioqqullugu illulianeersuunerisarput. Sulinerimi avatangiisit eqqarsaatigalugit, illunik iluarsaassinermi isaterinermilu chlorparaffininik naatsunik kalunnilinnik peqarnerata nalunaarsornissaa piumasaqaataareersoq oqaatigineqassaaq. Illulianit eqqagassat chlorparaffininik naatsunik kalunnilinnik akoqartut passunneqarnerannut aningaasartuutit, illut isaterneqarnerat ilutigalugu ukiorpassuit ingerlaneranni piinnaapput. Aningaasartuutit taakkua illunik piginnittunit akilerneqassapput, taakkunanilu ilaapput Namminersorlutik Oqartussat, kommunit aamma inuinaat. Aningaasartuutissat katillugit 500.000 – 2.000.000 koruuninik annertussuseqassasut nalilerneqarpoq (takuuk Ilanngussaq 4, qupp. 16-17).

Nunani tamalaani isumaqatigiisummut attuumassuteqanngitsumik pinngoqqaatit POP-it pingaarnersaasa ilaannik passussinissamut suliniutit arlallit aallartinneqareerput. Ullumikkut eqqakkat PCB-nik akoqartut isumagineqareerput, aammalu nunami namminermi ikuallaaviit marluk pilersinneqarnerani eqqakkanik ikuallaanernit dioxininik aniatitsineq iliuseqarfigineqarsinnaasussaavoq. Suliniutinut aallaartinneqareersunut taakkununga aningaasartuutissat 500 mio. koruunit sinnerlugit aningaasartaqarput, aammalu tassunga atatillugu pisortatigoortumik Stockholmimi nunani tamalaani isumaqatigiisummik akuersinermut tunngasumik aningaasaqarnikkut aningaasartuutissat killeqartussatut isigineqartariaqarput.

Tusarniaaneq

Siunnersuut piffissami 1. marsi 2022-mit 12. aprili 2022-mut tusarniaanermut nittartakkami tamanut ammasumik tusarniaassutigineqarpoq.

Kommune Kujallermit aamma Sulisitsisunit tusarniaanermut akissutit tiguneqarput. Tusarniaanermi suleqataasut tamarmik Stockholmimi nunani tamalaani isumaqatigiissummut akuersissuteqarnissaq tapersorsorpaat, allanillu oqaaseqaatissaqaratik.

Ilanngussat

1. Stockholmimi nunani tamalaani isumaqatigiisut
2. Teknikkinut tunngaviusunut nalunaarusiaq - Stockholmimi nunani tamalaani isumaqatigiissummut tunngatillugu Kalaallit Nunaannut nunamut nangaassuteqarnerup utertinneqarnerani sunniutaasussat
3. Sunniutaasussanut allakkiaq - Stockholmimi nunani tamalaani isumaqatigiisuttip ilaaffigilernerani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutaasussat